

DIRANAZ

Sinop Halkevi Aylık Mecmuası

Eylûl
1941

CİLT : 5

SAYI : 50

SINOP VİLÂYET MATBAASI

DİRANAZ

SİNOB HALKEVİNİN AYLIK DERGİSİ

Cilt : 5

(EYLÜL 1941)

Sayı : 50

Millî Şefin Türk Milletine Hitabı

**Büyük bir millet, milletler arasında
kendi dilini yapma olmıyan öz
yaradılışı ile göstermek zorundadır**

“ Milletlerin Benliklerindeki Güç ,

“ Yaşamaları İçin En Sağlam Kaynaktır ,

**KÜLTÜR DİLİMİZ HIZLA ARINMA
YOLUNDADIR**

Millî Şefimiz İsmet İnönü Dil Bayramı dolayısıyla yurttaşlara
aşağıdaki hitabede bulunmuştur:

Vatandaşlarıma !

Dil bayramını sevinçle kut-
luyoruz. Bu bayramın, vatan-
daşlarıma bir büyük dâvanın
heyecanını tattırdığını ve ödev-
lerini hatırlattığını düşünüyö-
rum. Bizim inandığımız ve bağ-
landığımız esas şudur ki mille-
timize lâyük olduğu kültür ha-
zinesini az zamanda sağıhyabil-
mek için dilimizin, millî dil

olarak işlenmiş ve yükselmiş
olması gerektir. Bu memleketin
aydınları, belki yüz yıldanberi
eksiği görmüşlerdir. Millî dili
arıtmanın bu kadar uzun ve
yavaş sürmesi, aydınlara kendi
zevklerinde çok kıskanç olma-
larından ve herkesin kendi öl-
çüsünü en üstün tutmasından-
dır. Eğer Türkler, bilimin her
dalında yabancı diller için çalış-
tıkları kadar kendi millî dilleri

için emek çekselerdi, Türk dili çok zamandanberi eksiklerinden tamamiyle kurtulmuş ve medeniyet dünyasının örnek bir dili olmuş bulunurdu. Aynı alışkanlık, bu gün de bizi kolayca edeceğimiz çok ilerleyişten alıkoymaktadır.

Ulusa söz işittiren ve okutabilen her aydınımız, dil içinde bir tek yabancı kelimenin eksik olmasını özenmeğe değer bir zevk saysa, bir çok sıkıntıyı hiç farketmeden geçebiliriz...

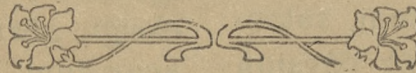
Dil Bayramı, büyük ve ulusal bir devrimin gerçekten işaretidir. Bu devrimin yolunda inanla ve sevgile yol almak ve yol aldırma çalışmak, hepimiz için borçtur. (Büyük bir millet, milletler arasında kendi dilini, yapma olmayan öz yaradılışı ile göstermek zorundadır. Milletler arasındaki boğuşma ve savaş, vatandaşlarımızın gözlelerinden kaçmaz ki, yalnız demirle

çatışma değildir.

Milletlerin benliklerindeki güç, yaşamaları için en sağlam kaynaktır. İşte bundan dolayı ve millî benliğe doğrudan doğruya dokunduğunu düşünerek dil çalışmalarını sevgi ile ve ilgi ile genişletmeliyiz.

Yeni bilim terimlerinin okullarda verdikleri neticelerden memnunuz. Kültür dilimiz hızla arınma yolundadır. Henüz eksik olan terimler de tamamlanırsa, dilimiz birden çok genişlemiş olacaktır. Bu meselelerin her biri bizim için ayrıca önemlidir.

Büyük Atatürk'ün, Türk dili uğrunda harcadığı emekler boşa gitmemiştir ve aslâ boşa gitmeyecektir. Onun kutsal adını derin sevgiyle anıyoruz. Türk dili için son anına kadar beslediği geniş ümitleri gerçekleştireceğiz. Bayramı vatandaşlarımız bu düşünceler ve duygularla kutluyorum.

9 NCU DİL BAYRAMI

26 Eylül Cuma günü, Halkımızın nurlu çatısı altında 9 uncu Dil Bayramı kutlandı. Bundan 9 yıl önce, İstanbulda Dolma bahçe sarayının merasim salonunda toplanmış olan Birinci Dil kurultayının kararı ve Türk dili kurumumuzun ana tüzeği icaplarından olarak her sene bu tarihte bütün Halklarımızda ve dil sevenler arasında kutlanmaktadır.

Türk Dili — Şüphe yok ki — milliyetimizin sönmez bir damgasıdır. Dil bayramı da, biz Türkler için, bir millî bayramdır.

İnkilâp tarihimizin yeni ve parlak sahifelerinden birini açmış olan birinci Dil kurultayının toplantısındaki mâna pek büyük idi. Çünkü: gayelerinden biri, dilimizin yeryüzü dilleri arasındaki hakikî durumunu ortaya koyması olduğu gibi, büyük bir hedefi de Türkçemizin en yeni ve en medenî ihtiyaçları karşılayabilecek bir olgunluga erdirilmesi idi.

Dil kurumumuzun kuruluşu ile beraber başlayan araştırma ve incelemeler neticesinde dilimizin derin bir varlık hazinesi olduğu tamamiyle meydana

çıkış ve hatta bütün kültür dillerinin ana kaynağı olduğu da bütün dünya bilginleri tarafından tasdik edilmiştir.

Türk dili, Türk milleti kadar eskidir. Yabancı dillerin malı sandığımız bir çok kelimeler halis türkçedirler ve bizim dilimizden o dillere geçmiştir.

Üzerinde yaşadığımız dünya kadar eski olan dilimiz, aynı zamanda çok zengindir. Evvelce içine karışmış olan arapça ve farsça kelimelerin kullanılmaları zorağı olmadan gerek halk konuşmalarında gerekse yüksek bilgi anlayışlarında bize yetecek kadar zengindir....

Şayet bu bolluk, bu zenginlik içinde biz hâlâ arapça ve farsça kullanıyor, kendi dilimizde bulunan karşılıklarını kullanmayorsak, kabahat yine bizimdir.

Dilimizin bu zengin kelime varlıklarını ortaya çıkarmak için Türk dili kurumunun çalışmaları çok göğüs kabartıcı sonuçlar vermiş ve Güneş-dil teorsisi ile de bütün dillerdeki kelimelerin kaynakları, Türkçe olduğu da isbat edilmiştir.

Ebedî Şef ATATÜRK'ün yarattığı ve bütün esaslarını kurduğu Türk Dil devrimi, Millî

Şefimiz, Sevgili Cümhur Reisi-miz İSMET İNÖNÜ'nün yüksek Korucusu Genel Bankanlığı, Cümhuriyet hükûmetinin ve Cümhuriyet Halk Partisinin değerli himayeleri altında, belli bir programla her gün yeni ve ileri adımlar atarak yükselmekte olan Türk dili kurumunun başardığı ve başarmakta olduğu büyük işler vardır:

Türk dili üzerine çalışmalar, dilimizin yabancı ve halkça anlaşılmasız sözlerden ve şekillerden temizlenmesi ve Türk dilinin bilim yoluyla incelenerek yeryüzü dilleri arasındaki yüksek ve değerli durumunu belirtmesi vargıları üzerinde bir düziye ileriye götürülmektedir.

Dilimizde yabancı dillerin söz türetme ve söz birleştirme yolları günden güne ortadan kalkmakta ve öztürkçe söz yaratma yolları gittikçe daha işlek ve verimli olarak dil üzerinde kurtarıcı bir iz bırakmaktadır. Yabancı dil kaidelerinin kalkması, kendiliğinden bir çok yabancı sözleri de dilin dışına attığı gibi, öz dilimizin söz yaratma yollarının işletilmesi de ayrıca pek çok yabancı sözün yerine türkçe sözler konulmasına yol açmaktadır.

Bir yandan ilk ve orta öğretim ders kitaplarındaki terimlerin türkçeleştirilmesi yolun-

daki çalışmalar ileri götürülmekle beraber, bir yandan da yüksek öğretim terimlerinin hazırlanmasına çalışılarak bilim dilimizin sözleştirilmesi yolunda uğraşmakta, bir yandan da hukuk terimleri ve yasa sözleri türkçeleştirilmek yoluyla kanun dilimizin özleştirilmesi uğrunda çalışılmaktadır.

Dilimizde bu gün canlı olarak yaşayan ve kullanılan bütün sözleri, tarifleri ve kullanılış örnekleriyle içinde tophıyacak bir yeni Türk sözlüğü hazırlanmakta olduğu gibi, gramerimiz üzerine de lehce gramerleri ve geçmişteki dil kanunları araştırılarak çalışmalar yapılmakta imlamızın tek bir yol üzerinde belli kanunlara bağlanması için de yeni imla kılavuzu basılmaktadır.

Dilimiz üzerine yerli ve yabancı türlü eserler toplanmakta, bunlardan gerekli olanlar dilimize çevrilmekte, çalışma verimleriyle birlikte bu eserler de bastırılarak herkesin gözü önüne konulmaktadır.

Bu yıl içinde yeniden halk ağzından söz derleme dergisinin ikinci cildiyle Divanü Lûgat-it-Türk tercümesinin üçüncü cildi ve tıpkı basım (yani faksimilesi) eski Türk yazıtlarının dördüncü cildi, eski uygur metinlerinden Prens Kalyanamkara ve Papam-

kara hikâyesinin Uygurcası ile Huastuanift dua kitabı, Namık Kemal'in doğumunun yüzüncü yıl dönümü dolayısıyla onun hayatı, eserleri ve tesiri üzerine bir araştırma, Odise tercümesinin birinci cildi, Türk dili bibliyografyasının 1929 dan beriye olan ilk cildi, Türk dili belleteninin dört sayısı basılıp ortaya konulmuştur.

Söz derleme dergisinin üçüncü cildi ile Ali Sîr Nevainin beş yüzüncü doğum yıl dönümü dolayısıyla hazırlanan Muhakemet-ül-Lûgateyn'in metni ve bu günkü dile tercümesi, Türkçede Ekler - Kökler hakkında önemli bir araştırma, yeni imlâ kılavuzu ile Kutadgu-Bilîğ'in üç nüshasının tıpkı basımları da basılmaktadır. Büyük Türk lûgatının 3 ncü ve 4 ncü ciltleriyle Yakut dili sözlüğü ve Şeyhî divanı tıpkı basımı da basım evlerinde ileri götürülmektedir.

Bunlardan başka, Radlof'un dört ciltlik Türk lehçeler lûgati tercümesi ile Divanü Lûgat-it-Türk'ün endeksi, Tuhfetüz-zekiye ve Muin-ül-Mürî'tin tıpkı basımları, Ekler dergisi, yeni Türk sözlüğü Akat ve Eti dilleri sözlükleri ile Türk-Sümer dil birliği hakkında önemli bir araştırma, Odise tercümesinin ikinci cildi de hazırlanmaktadır.

Dilimizin açıklığını, güzelliğini korumak ve halkımızın anlayamayacağı yabancı kelimeleri kullanmaktan sakınmak okumuş her yurttaşın düşen bir vazife olduğu gibi, manasını anlamadığımız ve başkalarının ağzından işiderek taklit suretile kullandığımız kelimeleri tekrarlamaktan sakınmak suretiyledir, ki kurumun çalışmalarına yardım edebiliriz.

Dil, arzumuzun, isteğimizin, dileğimizin anlatılması için kullandığımız sözlerin topluluğudur. Bunları ne kadar açık, anlaşılabilir bir halde kullanırsak o kadar isteğimizi elde edebiliriz. Bundan 10—15 sene evvelki dilimizle bu günkü dilimizi karşılaştıracak olursak, dilin sadeliği üzerinde attığımız büyük adımları o kadar iyi anlayabiliriz. Yazdığımızı, konuştuğumuzu herkese açıkça anlatmayan bir dili kullanmakdansa onu hiç kullanmamaktan daha iyidir. Şu halde, dilimizle övünmek, açıklığına, sadeliğine dikkat etmeğe, konuştuğumuzu, yazdığımızı dinleyene, okuyana anlatmağa çalışmalıyız. Yabancı dilleri dilimize sokmamak, çok defa hatta ne demek olduğunu bilmeyerek kullandığımız için gülünç bir duruma düştüğümüz kelimeleri kullanmaktan sakınmak, çekinmek her yurttaşın düşen bir borçdur. S. A.

Türk Dili

Ferit Dikmen

Gözümü dünyaya ilk açtığımda
İlk senin sesini duydum Türk dili
Böyüyüp etrafı her seçtiğimde
Ben seni konuştum, saydım Türk dili

Yok imiş öğrendim, bir il'de dengin
O, kıvrak söyleniş, güzel ahengin
Bir hazine imişsin, sonsuz ve engin
Övündü seninle, ruh, can, Türk dili

Özlü bir çekiş var, ta içden bizi
Senmişsin bülbül hem, aşık'lar sazi
Hayal etdim sende, latif bir kızı
Ben seni dinledim, her ân Türk dili

Tek sensin inandım; acunda öz dil
Kök salup gitmişsin, yer yer ve il, il
Gönüller bağında, desem sana; gül
Degilmi öyle ey, özlü Türk dili?

Meftunum sana ben, gezup, durdukça
Seni konuşacak; kalbim vurdukça
Aşk'ın beni sardı, öyle sardıkça
Ey gökçek, edâlı, nazlı, Türk dili!

Şensin her bir dile, gövde, kök, filiz
Yanında özge dil; aruk (1) ve cılız
Zad'lardan ayırdık bu gün seni biz
Ağzımın tadı ey, ballı Türk dili

Sazımda nağmenin, sensin kaynağı
Her dil'in üstünü, kıvrak, oynağı
Sevgin'le doludur, gönül sağrağı
(Dikmen) i mestettin, belli Türk dili!

(1) Aruk: Sinop bölgesinde (aruk) lamış, zayıflamış, demek olup bilhassa köylüler bunu çok kullanır.

TARİHDE SİNOP

Ortaokul Tarih öğretmeni Hasan Tarkan tarafından hazırlanmış
olan Vilâyet coğrafyasının tarihçesinden alınmıştır.

— 2 —

Lidyanın en yüksek ve kuvvetli zamanını teşkil eden son hükümdar KREZÜS devrinde Paflagonya ve o meyanında SİNOP tekrar Lidya'nın hâkimiyeti altına girdi. Bu devirde SİNOP çok mühim ve işlek bir ticaret limanı idi. Esasen KIRAL-YOL-u namını alan EFESTen başlayıp SUS'ta nihayet bulan ana yoldan sonra en mühim yollar Sinop'a müteveccih olup ehemmiyetini muhafaza etmekte idi.

M. E. 546 da Lidyanın Pers hükümdarı Kurus tarafından kaldırıldığı sıralarda bütün Anadolu Perslerin eline geçti. İşte bundan dolayı Sinobun bir müddet de Perslerin Anadolu satraplarına bağlı olarak yaşadığını kabul edebiliriz.

M. E. 390 tarihinde Perslerin İspartalıları tarafından Antalkidas sülhu imzalanmış ve bu muahede mucibince ayrı yaşamağa mahkûm kalan İYON siteleri biraz sonra Pers boyunduruğunu kabule mecbur kalmışlardı. İşte İyon sitelerinin

hürriyetlerinden mahrum yaşadıkları bu devirde Sinop müstakil ve en yüksek devresini yaşamaktaydı. Trabezüs, Cetyera ve Cerasus, Sinoba bağlı müstemlekelerdi. Sinoplular bu devirde Paflagonyalılarla mücadelelerde bulunmuşlardır.

Sinop'un rahatı M. E. 370 tarihine kadar sürdü. İran satraplarından Datames bu tarihte Sinop'u ele geçirdi. Sinop bu cihetle yine bir müddet İranlıların idaresi altında kaldı.

İran istiklâline Makedonya imparatoru İskender son verdiği devirde Sinobu da bu muazzam imparatorluk sınırları içerisinde görüyoruz. Lâkin İskender'in ölümü ve bir müddet sonra, M. E. 306 tarihinde muazzam imparatorluğunun parçalanması neticesinde Sinop tekrar istiklâline kavuştu. Bu müstakil yaşama uzun zaman devam etmedi. Zira bir müddet sonra Paflagonyalıların hâkimiyetini kabule mecbur kaldı.

SİNOP Pontus Hâkimiyetinde Sinopta Paflagonya hâkimiyetinin erimeğe yüz tuttuğu bir sırada idiki Pontus kırıllarının Sinop'a göz koyduklarını görüyoruz. Pontus kralı II. Mitridat'ın hücumunu defetmeğe Sinop muvaffak olduysa da mukadderatının seyrini değiştirmeye imkân bulamadı.

Pontus kralı FARNAS anı bir hücum ve baskınla M.E. 183 tarihinde Sinop'u ve müstemlekelerini (Cerasus ve Cetyera'yı aldı.

M. E. 178 tarihinde Romalılarla sulh muahedesi yapan Farnas, zaptettiği Calacia ve kapadecia'yı Romalılara bıraktı lakin Sinobu ülkesine kattı. Farnas bundan sonra Sinop'a lâyık olduğu kıymet ve ehemmiyeti verdi. Pontus kırıllığının merkezini Amasyadan kaldırarak Sinop'a getirdi. Bu su-

retle Sinop, Pontus kırıllığının merkezi oldu. Farnas'ın halefi Mitridat III. den sonra devletin başına (Büyük) unvanı verilen Mitridat IV. geçti.

22 lisan bilen Mitridat, Sinop'u güzelleştirdi, tahkim etti. Kale ve tersaneyi vücade getirdi. Ayrıca: Jimnaz, çarşı, saraylar ve muazzam palamut dalyanlarını yaptırdı. Yunancayı resmî dil ve Yunan paralarını kabul etti. Romalılarla üç defa çarpıştı. Üçüncü savaşta Roma generali Lükullus'a yenildi. Tazyik karşısında Ermenistan kainpederi Dikran'ın yanına kaçtı. Dikran'ın ve kendisinin mağlûbiyetlerinden sonra Kırında bulunan oğlu yanına kaçtı. Mitridat oğlunun kendisine ihaneti yüzünden ve Romalılara esir düşmemek için intihar etti. M. E. 62

“Bitmedi.”

BABA VAZİFESİ ve EVLÂT BORCU

Sedat Ataman

Yıllarca evvel Sinop Müftülüğü yapmış ve daha sonra Sinop ve Kastamonu mebusluklarında bulunmuş olup bir kaç yıl önce ölmüş bulunan Bay Hasan Fehminin oğlu Sıhhat ve içtimai muavenet vekâleti mütehasıslarından İç Hastalıkları Uzmanı doktor Muhit Tümerkan, baba diyarını görmek için izinli olarak bu ay içinde şehrimize gelmiş, bir kaç gün kalmış ve Halkevimizde umuma mahsus, parasız muayeneler yaparak reçetelerini vermiş olduğu gibi, Ayancık merkez ve nahiyesinde üçyüze yakın yurttaşı muayene eylemiştir.

Babasının, ölümünden az bir müddet evvel bir fotoğrafı üzerine yazdığı şu aşağıdaki satırlar bir Türk babasının oğluna yapacağı biricik tavsiyedir:

[..... Türk yurdunun dikenli bir çalısının baha biçilmez bir dünyalık olduğunu bil. Beklediğin bütün eyilikleri eyilik etmede bulacaksın; Eyilik kapu-

larını açacak anahtar elindedir; Bu anahtarın açmayacağı kapu yoktur...]

Doktor Muhit Tümerkan babasının bu yazısından bahsederken:

(Bir babanın evladına bırakabileceği en kuvvetli miras bendedir...)

Diye övünmüştür.

Doktor Muhit Tümerkan yurtsever bir babanın, evladına aşlamış olduğu yurttaş sevgisini ve yurt bağlılığını işi ile göstermiş bir evlattır.

Ne mutlu o babaya, ne mutlu bu evlada...

Her Türk babasının vazifesi evvelemirde Türk yurduna yararlı evlat yetiştirmek, bu evlada Türklüğe has bir terbiye vermek, Türke yaraşan temiz bir ahlak ve temiz bir kalp sahibi etmektir.

Köylü veya şehirli, fakir veya zengin, memur veya sanat'kâr her babanın en büyük ve en birinci vazifesi budur.

Bu vazifeyi yapmayan, yapmakta kusur eden baba, kim olursa olsun, neci olursa olsun bu aziz yurda karşı esaslı vazifelerinden birini yapmamış, ihmal etmiş demektir.

Türk yurduna candan bağlı olmayan, yurdunun, yurttaşının iyiliğini düşünmiyen, yurdunun yurttaşının menfaatını gözetmiyen bir evlat yetiştirmekten hiç yetiştirmemek daha iyidir.

Evlatlarımıza bırakacağımız en büyük ve en elzem miras, onlara telkin edeceğimiz vatan aşkı, yurttaş sevgisi, vazife muhabbetidir... Evlatlarımıza bırakacağımız en ehemmiyetli servet: ahlak, millî ve içtimai ahlaktır.

Vatan aşkı, yurttaş sevgisi vazife muhabbeti ve ahlak, tükenmez birer insanlık hazinesidirler. Bu yüksek meziyetlere sahip olan her Türk genci, hayatta mutlaka kazanır, refah içinde yaşar, sevilir ve mesut olur.

Evlatlarımıza düşen borç da babanın yokarıda saydığımız irşat, telkin ve nasihatlarını kulağında küpe olarak tutmak ve hayatta muvaffakiyetin en büyük âmili bunlar olduğunu bilerek hareket etmektir.

Babadan kalan servet tükenbilir, miras kalan ev yanabilir, tarla mahsul vermiyebilir, mülk mahvolabilir.

Halbuki, tam manasile aşılanmış ve yerleşmiş temiz bir ahlâk, kuvvetli bir vatan aşkı, esaslı bir yurttaş sevgisi en müstahkem kalelerden yüz bin kere daha metindir, sarsılmaz, azalmaz ve yıkılmaz...

Babalar! Türk vatani evlatlarınıza bu mirası bırakmanızı bekliyor...

Evlatlar! Türk yurdu sizi damarlarınızdaki asıl kana lâ-yık, vatan sever, yurttaş menfaati gözetir, ahlak sahibi olarak yetişmiş görmek arzu ediyor.

Doktor Muhit Tümerkanın hareketi hepimize bir örnek olmalıdır.

Lirik yazılar

Bir Ömür Böyle Geçti..?

Ş. Sami Kubilây

Elinde kalın bir sopa.. Vücudu iki katlı olmuştu.. Dakika da ancak üç, dört adım atabiliyordu. Bacakları zangır zangır titriyor, gözlerinde gözlüğü olduğu halde önünü pek güçlkle görebiliyordu. Onu merhamet ve şefkatle adım adım takip ediyordum. Elli metre kadar gittikten sonra yangın yerinde bir taşın üstüne çöktü. Derin, derin soluyor, titrek ve kadit ellerini hayatın bin bir işkence ve ızdıraplarıyla yuğrulan çürümüş alnında gezdirdiyordu.. Tabakasını çıkardı, ağır ağır bir sigara sardı. Sonra derin derin çekti. Önünde uzanmış koyu yeşil ve durgun denize, içli ve melâl dolu gözlerle dalgın dalgın bakarak kendinden geçiyordu. Serin ve temiz bir rüzgâr esiyor ve bu rüzgâr onun gamlı sigarasının ızdırap dolu dumanını havaya savuruyor ve ona ferahlık veriyordu. O, taşın üstünde hâlâ oturuyordu. Etrafta oynayan, yoldan gelip geçen çocuklar yanına sokuldular, ihtiyarı sey-

re daldılar. Bu çocuklar aceba bu (Pirfani)nin nesini temaşa ediyorlardı. Bir müddet içimde bu sorunun cevabını vermek için düşündüm..

Çocuklar; Yavrularım!

Bir zamanlar oda, sizin gibi neş'eli koşup oynuyor, gezip gülüyor, zevk ile yiyip içiyordu.. Fakat tabiatın verdiği bu harikülâde makine çalışa çalışa bugün nihayet atomları eskimiş bir külçe haline geldi.. Evlatlarım!

Karşısına geçip anlaşılmaz bir sır ve bir psikoloji durumile temaşaya koyulduğunuz bu (Pirfani); delikanlılık çağında ne yaman bir erkek, gençlik çağında ne zaptedilmez bir çapkındı bilirmisiniz?

Denizlerde yüzer, karalarda koşar — emin olunuz o vakit tayyare olsaydı — havalardada uçardı. Aşırı, yaman, cesur ve tığ gibi bir çocuktü vesselâm!..

Fakat o, zamanı değil, zaman onu eskitti.. Hem de nasıl? Hiç haberi olmadan.. Yavaş, yavaş.. Senelerin alnına çaldığı

bir çizgi kâfi geldi..

İşte şimdi titreyen bu bacaklar, sallanan bu baş, dişsiz bu ağız, fersiz bu gözler, saçsız bu baş ve kup kuru birer kemik haline gelmiş bu dermansız eller, şu mecalsiz parmaklar. Evet görünen vücut âzaları böyle... Görünmiyen iç organlarda böyle eskimiş ve çürümüştür.

Şu hal tabiatın insanlara mukadder kıldığı bir akibettir!.

Yaşayıp «Pirfanı» durumuna eden inkilâp bir insan, sonunda bu şekle iktisap girecektir.

Vücut bir makinedir. Nasıl bir otomobil ilk te yeni, parlak, dayanıklı ve güzelse, bir insanda böyle mümtaz enerjilerle doludur.

O makine iş göre göre, yük ve insan taşıya taşıya zamanla nasıl eskiyip parçalanırsa, insan da hayatın kahrını ve iztirabını çeke çeke öylece eskiyip parçalanıyor ve ölüp gidiyor..

Tattığımız zevkler ve meserretler bu iztiraplı ve gamli hayat içinde bir ândır. Hayat; akan bir sudur. Hepimiz onun içinde durmadan koşan birer zerreyiz. İki milyar insan kitlesi

dünyada böyle akup giderken eskiler yok oluyor, yeniler türeyor. (Dün) ü ele geçiren bir insan tasavvur edebiliyormusunuz?.. O halde bizde şairin dediği gibi:

Havayı sünbül mazi eser civarımdan

Birer selâm alırım ömrü tarûmarımdan

Der geçeriz...

İşte yavrularım!..

Anlaşılmaz, mufassal mudil bir psikoloji muamması içinde bu seyr ve temaşa(!) ettiğiniz ihtiyar, bu uzun ömür yolunun son basamağına erişmiş bir yolcudur. Evet bu yolcunun karşısında artık güneş batıyor. Doğan ve batan güneş.. Ona sorunuz?..

Bu bir asırlık hayat içinde ne gördü?.. Hep yarınların ümidile yaşamadımı?.. Onun bu yüz yıllık hayatı, bir günün remzi olan doğan ve batan güneşin yirmi dört saatlik ömrü kadar kısa ve çabuk geçmedi mi? Büyük vatana sonsuz hizmetlerde bulunmak, işte bu yolculuğun en makbul ve mümtaz, ve en işe yarar tarafıdır. Ötesi hayat. Sadece hayat..

Bir ümit.. bir rüyadır!..

KÖYLÜMÜZ

— 5 —

F. Dikmen

Türkiye arazisi (Umumî ve daimî) rüzgârların çevresi dışında bulunduğu malumdur. Busebepten her mevsimde esen rüzgârlar ve yağan yağmurlar, arazinin umumî durumuna yani dağ, orman, yayla, ova ve a'çak düz uzaklık ve yakınlık hallerine göre çok değişir.

Şu ciheti de kaydedelim ki umumî ve bütün kıtaları ilgilleyen büyük hava ceryanları, tesirlerinin az çok bir kısmında elbette Türkiye üzerinde gösterir.

Bundan ötürü, Türkiyede bir mevsimde, muhtelif cihetlerde, çeşitli rüzgârlar eser ve böylece esen rüzgârlar, arazi üzerinde dereceleri birbirine zıt, sıcaklık, soğukluk husulüne sebebiyet verir ve yine bu yüzden her yönde ve mesela — kuzey ve güneyde — aynı mahsul ve meyve birbirinden epeyce ayrı zamanlarda yetişir ve toplanır.

Kış mevsiminde, karalar, denizlere nisbetle daha soğuk olduğundan bu zamanda garbî Asyada esen ve aslı, kökü orta Asyadan gelen rüzgârlar, niha-

yet Anadolunun yüksek, dağlık ve arızalı şark bölgesinde kendini gösterir. Buna benzer diğer bir yüksek tazyikli hava, yine umumî ceryanlardan doğarak Rumeli kıtasında görülür, bu iki yüksek tazyikli hava ceryanları arasında bulunan Türkiye iklimi, yukarıda Karadeniz, aşağıdan Akdeniz sayesinde alçak tazyikli hava ceryanına maruz bir halde bulunur.

Bundan dolayı da en çok esen rüzgâr şimali şarkiden gelir, buda pek soğuk olur.

Bilhassa kış mevsiminde Karadenizin çok soğuk ve fırtınalı geçmesinin sebebi vardır. Buda: Ekseriyetle güney bölgesinin rüzgârlarını sürükleyen ve Akdeniz üzerinde hükmünü gösteren alçak tazyikli hava ceryanının Karadenize doğru uzaması keyfiyetidir.

Karadeniz kıyılarının Rize ve Trabzon havalisi, daha ziyade garp rüzgârlarına tabidir. Bu havalî, hemen hemen aynı iklim şartlarıyla (Sinop) limanı mıntakasına giriş kapusu olan (Samsun) hizalarına kadar devam eder ve işte (Sinop) dan

başlayarak ta (Karadeniz boğazı) na kadar uzayan ikinci ve denize doğru çıkık sahil bölgesi de hemen ekseriyetle bu birinci bölgeden ayrı hava, rüzgâr şartlarına tabi bulunur. Kış mevsiminde Rize — Trabzon bölgesi nasıl en çok garp rüzgârlarına maruz kalıyorsa, (Sinop) dan başlayan ikinci bölgede, sanki bunun aksine olarak ekseriyetle şark rüzgârlarına maruz bulunur.

Her iki bölgenin ve bu sahillere yakın içeri yerlerin hava rüzgâr şartları ve tesirleri bu suretle ayrı ayrı olunca, buraların yaz ve kış mevsim belirtileri de başka olur. Rize—Trabzon ve Samsuna doğru uzayan kıyılar, daha önce itidal ve letafet kesbeder.

Sinoptan Karadeniz boğazına doğru giden kısımda ise hava daha geç ısınır ve itidal keyfiyeti daha ağır olur.

Bu halin başlıca sebebi, her bölgenin maruz bulundukları hava tesirlerinin başka başka halde olmasındandır.

Sinop, Karadeniz sahilinin denize doğru en ileri ve çıkık noktasında bulunur. Bilhassa İnceburun bu civarda büyük rol oynar.

(İnceburun — Sinop adası — Gerze) mıntakası ve Sinoptan içeri doğru 6—7 saatlik mesafe dahilindeki kısım, ayrı bir hu-

susiyet arzeder. Buraları deniz kenarından içerilere doğru kısım düzlük ve gayet hafif, tatlı eniş ve yokuş ve daha ilerisi de yine tatlı meyillerle yükselerek devam eder. Fakat inceburunun sarıkum denilen kısmından başlayarak Ayancığa doğru vardıkça deniz kıyısından kumsal yerler azalır ve hemen arazi yükselmeğe, dik yarlar halinde görülmeğe başlar.

Bu dik, yar ve sert meyilli durum ancak bazı dere ağzlarında, çay geçitlerinde düzlük ve alçaklık ve genişlik peyda eder.

Diğer cihetten, (Gerze) den sonra, (Bafra—Samsun) a doğru giden (Alaçam) dağlık ve arızalı kısmı ve nihayet ilerledikçe (Bafra) nın denize doğru uzayup ziyade alçalan.....

göl ve bataklık bulunan kısmı pek başka bir manzara gösterir. Bu bölgenin bu halile beraber yine ekseri yerleridar kumsallı ve dik arazilidir.

Yaz mevsimi: (Sinop) bölgesinde orta sıcaklık ve tatlı serinlikte geçirilir. Burada yaz, Haziranın on beşinde başlar ve Eylül on beşine kadar sürer. Bundan sonra hava ağır ağır serinlik kesbeder ve arada Sonbaharın müjdecisi yağmurları ekseriyetle poyraz rüzkârlarıyla beraber yağup esmeğe

— Devamı var —

S İ C İ M

Guy De Maupassant nın

(Contes Choisis) seçme hikâyelerinden

Tercüme eden : Madi Süten

(Evvelki sayıdan devam)

Me'nun ihtiyar gidiyor diye mırıldanıyorlardı. O kızıyor, öfkeleniyor, buhran geçiriyor, sözlerine kimsenin inanmamışından harap oluyor, ne yapacağını bilmiyerek daima sicim hikâyesini anlatıyordu. Akşam oldu köye dönmek zamanı geldi üç komşusu ile yola çıktı. Onlara sicimi bulduğu sokağı, çukuru gösteriyor ve bütün yol imtidadınca sergüzeştinden bahis ediyordu, Köye varınca kendi köylülerine de masumiyetini anlatmak için kapı kapı dolaştı. Hadiseyi önüne gelene anlatıyordu. Buna rağmen köyündede pek inanmış görünmüyorlardı. Bu yüzden bütün gece hastalandı. Ertesi gün öğleden sonra saat bire doğru Breautte çiftliğinin seyislerinden Maryus bulduğu para cüzdanını muhteviyatı ile birlikte sahibi Hülberke götürüp teslim etmiştir. Bu adam filhakika cüzdanı adı geçen yolda bulduğunu okuma bilmediği için cüzdanını kime ait olduğunu tayin edemediğinden götürüp patronuna verdi-

ğini söylüyordu. Cüzdanın bulunduğu ve sahbine iade edildiği haberi bütün mülhakata yayıldı. Hoşekorn da hadiseden haberdar edildi. Haberi alınca hemen nahiyyeye indi, doğruluk ve sadakattan başka içerisinde yalan bulunmayan sicim hikâyesini tekrar anlatmağa koyuldu. Arada bir:

— Bu iftira bana çok dokundu bir iftiraya kurban gitmek ne büyük bir bedbahlıktır, diyordu.

Bütün gün sergüzeştinden bahsetti durdu. Meyhanede içki içenlere, tanısın tanımasın yoldan gelip geçenlere, kiliseden çıkanlara önlerine geçip anlatıyordu. Simdi artık müsterihtir, bununla beraber mahiyetini anlamadığı bir nokta ona yine üzüntü ve azap veriyordu. Dinleyiciler ikna edilmiş görünmüyorlardı, alaylı bir tavır takınıyorlardı, her anlatıştan sonra arkasından lakırdı ediyorlarmış gibi geliyordu. Öteki haftanın Salı günü pazarda hiç bir işi

—Devam edecek—

HALKEVİ HABERLERİ

8, 22, 27 ve 28 Eylül de parasız sinema gösterildi.

13 Eylülde Kanun adamı piyesi temsil edildi. Bandonun iştiraki ile 60 kişilik bir heyet bir deniz gezisi yaptı ve müسابakalar tertip edildi.

14 Eylülde piyano ile umuma bir konser tertip edildi.

16 Eylülde Dil Bayramı hazırlıklarına başlandı.

17 Eylül İctimaî Muavenet şubesi tarafından kasaba ve köyden asker âileleri muayene ettirildi. İlâçları alındı.

18 Eylülde Konya kız öğretmen okulundan bir talebe-ye nakdî yardımda bulunuldu.

19 Eylülde Hava değişme ile gelmiş bir asker yurttaş muayene ettirildi, nakdî yardımda bulunularak köyüne naklolundu.

21, 22, 23 Eylülde Ankara Sıhhat ve İctimaî Muavenet mütehassıslarından doktor Mu-

hit Tomerkan tarafından 200 ze yakın yurttaşımız muayene edilerek reçeteleri verildi.

22 Eylül gecesi Doktor Muhit Tomerkan tarafından Sıtma ve Bulaşıcı hastalıklar mevzuu üzerinde 400 kişiye bir konferans verildi.

26 Eylülde Dil Bayramı yıl dönümü münasebetile bir tören yapıldı. Genel Sekreterlikte gelen program esaslarına uyularak muallim ve muharrir Sedat Ataman tarafından Türk dili mevzulu bir konferans, iki genç halk öcü tarafından şiirler okundu.

27 Eylülde Partimiz Genel Sekreterliğinden gönderilen 450 kişiye (Askerî liselerde ders ve kamp hayatı) filimi gösterildi.

29 Eylülde Ortaokulun bütün sınıfları talebesine aynı filim tekrar edildi ve Ortaokul müdürü Ali Ertan tarafından (Terbiye) mevzulu bir söylev verildi.

İçindekiler

Sahife	1 Milli Şefin Türk milletine hitabı	
"	3 9 ncü Dil Bayramı	A. S.
"	6 Türk dili (Şiir)	Ferit Dikmen
"	7 Tarihte Sinop (devam)	Hasan Tarkan
"	9 Baba vazifesi evlat borcu	Sedat Ataman
"	11 Bir ömür böyle geçti..	Ş. S. Kubi'ây
"	13 Köylümüz (devam)	F. Dikmen
"	15 Sicim (hikâye) devam	Madi Süten
"	16 Halkevi haberleri	

İmtiyaz sahibi ; Sinop Halkevi
Mesul müdürü ; Macit Tekinalp